

WE

PROTECT

doka

Sadržaj

04	Uvod
08	Opšta načela
10	Ravnopravnost i pravičnost
12	Bezbednost, zdravlje i ekologija
14	Čuvanje poslovne tajne, zaštita svojine preduzeća
19	Zaštita intelektualne svojine
20	Komunikacija
24	Korupcija
28	Pravila konkurencije
32	Kontrola izvoza
35	Sukob interesa
36	Poštovanje kodeksa ponašanja
38	Prijavljivanje nepropisnog ponašanja

Uvod

Ovaj kodeks ponašanja zasniva se na politici preduzeća Doka Grupacije i sastavljen je sa ciljem da se ustanove standardi ponašanja za sve zaposlene Doka Grupacije širom sveta.

Ovi standardi nisu novost u našem preduzeću, već mnogo više, to je već dugo implementirana praksa, pa kodeks ponašanja treba pre svega da eksplicitno dokumentuje ova relevantna pravila ponašanja.

Opšta načela

Svi zaposleni Doka Grupacije moraju da se pridržavaju kodeksa ponašanja i da se njime rukovode u svom svakodnevnom radu.

Obim i primena

Ovaj kodeks ponašanja važi za sve zaposlene (čimovnike, radnike i leasing osoblje) Doka Grupacije kao i za sva lica koja deluju u ime ili za račun Doka Grupacije (npr. dobavljače). Kada god je to moguće, Doka Grupacija će i takozvanim trećim licima saopštiti relevantne odredbe ovog kodeksa ponašanja, očekujući da se i oni pridržavaju ovih odredaba u svom poslovnom odnosu sa Doka Grupacijom.

Ukoliko Doka Grupacija dođe do saznanja da se neki poslovni partner ponaša suprotno ovim odredbama, zahtevaćemo da sa takvim ponašanjem prestane. Ukoliko se to ne dogodi u primerenom roku, menadžment Doka Grupacije ima pravo da preduzme odgovarajuće korake, kao npr. da okonča poslovni odnos ili da izvrši prijavu nadležnim državnim organima.

Odgovornost svih zaposlenih Doka Grupacije

Imati odgovornost znači da svaki pojedinac preuzima odgovornost za svoje postupke. Za zaposlene Doka Grupacije to podrazumeva poznavanje važećih zakona iz sopstvene oblasti rada i u svakom trenutku pridržavanje i poštovanje svih primenjivih internacionalnih, nacionalnih i lokalnih zakona i propisa (npr. privrednog prava, poreskog prava, prava konkurencije ...), kao i svih postojećih internih smernica i uredbi, uključujući tu i ovaj kodeks ponašanja.

Menadžment Doka Grupacije ima odgovornost da svojim zaposlenima prenese ove smernice i propise.

Svi zaposleni su obavezni, da prijave povrede zakona, kodeksa ponašanja ili povrede drugih internih smernica i propisa na koje posumnjaju ili za koje poseduju dokaze (vidi poglavlje „Prijavljivanje nepropisnog ponašanja“).

Ukoliko se zaposleni ne budu pridržavali zakona, kodeksa ponašanja ili ostalih internih smernica i propisa, Doka Grupacija ima pravo da preduzme disciplinske mere. Zaposleni moraju biti svesni, da takvi prestupi mogu imati ozbiljne posledice po preduzeće i njih same, kao i da će biti pozvani na odgovornost.

Compliance (srp. poštovanje pravila) nije samo zadatak Doka Grupacije, već je to zadatak svih zaposlenih. Povreda načela Compliance na kraju može povlačiti građansko i krivično pravne konsekvence za svako lice ponaosob.

Ravnopravnost i pravičnost

Vređanje ili maltretiranje na radnom mestu se neće tolerisati ni u kakvom obliku i ni prema kome. Svi zaposleni se tretiraju jednako.

Osnovne odredbe

Doka Grupacija se posebno trudi da prema svim zaposlenim postupa na fer način i sa poštovanjem. Mi se obavezujemo, da stvorimo radno okruženje prožeto međusobnim poverenjem, u kome se prema svakom pojedincu postupa časno i sa poštovanjem i u kome su cenjeni ljudi drugačijih kultura i različitog ličnog porekla. Kao internacionalni koncern mi cenimo raznolikost koja se ispoljava kroz poreklo, kulturu, jezik i ideje naših zaposlenih. Da bi izbegli nesporazume i konflikte, u međusobnim odnosima postupamo brižno i sa poštovanjem.

Doka Grupacija svim zaposlenima pruža jednake šanse za zaposlenje. Osnova za sve kadrovske odluke su sposobnost, dostignuće, integritet, kvalifikacije i slični kriterijumi, bilo da je reč o regrutovanju, treningu, nagrađivanju ili unapređenju.

Seksualno uznemiravanje

Seksualno uznemiravanje se javlja u najrazličitijim oblicima, na primer kroz očigledne pokušaje zavodjenja, ponižavajuće komentare, viceve, vulgarne izraze ili lascivne gestove. Takvo ponašanje može biti shvaćeno kao uznemiravanje čak i u odsustvu bilo kakve namere.

Doka Grupacija zabranjuje sve oblike seksualnog uznemiravanja.

Zaposleni koji se osećaju seksualno uznemiravani, mogu u bilo kom trenutku da se obrate nadležnom organu (vidi poglavlje „Prijavlivanje nepropisnog ponašanja“).

Pri tom možete biti sigurni da

- će takva prijava biti pažljivo ispitana u strogoj tajnosti,

- niti odbijanje pokušaja zavođenja, niti prijavljivanje seksualnog uznemiravanja neće imati negativnog uticaja na status zaposlenja, ocenu ili zaradu lica koje je izvršilo prijavu, osim ako prijava nije učinjena sa zlom namerom.

Ukoliko ipak dođe do ispoljavanja represalija od strane zaposlenih zbog takve prijave, odmah obavestiti nadležne organe kako bi se takvom ponašanju odmah i zauvek stalo na put.

Diskriminacija

Unutar Doka Grupacije se ljudska prava smatraju fundamentalnim vrednostima, koje svi moraju poštovati i negovati. Kultura preduzeća Doka Grupacije prepoznaje i pozdravlja jedinstvenost i vrednost svakog čoveka, kao i da svaki čovek zasluđuje poštovanje zbog svojih individualnih sposobnosti. Svakog zaposlenog smatramo važnim članom našeg svetskog tima i poštujemo prava i dostojanstvo svih naših zaposlenih. Doka Grupacija se obavezuje da će prema svim potencijalnim i postojećim zaposlenima postupati na fer način i sa poštovanjem. Ne tolerišemo bilo koju vrstu diskriminacije na osnovu nacionalnog ili etničkog porekla, pola, seksualne orijentacije, kulture, veroispovesti, godina starosti, bračnog stanja, socijalne pripadnosti, zdravstvenog stanja, sindikalne pripadnosti, političkih uverenja ili drugih relevantnih karakteristika.

Ljudi istih stručnih i ličnih kvalifikacija moraju u pogledu zapošljavanja, uslova rada, zarada, usavršavanja i ličnog napredovanja u okviru regionalnog okruženja biti **jednako tretirani**. Ovo načelo podjednako se odnosi na sve poslovne odnose sa trećim licima kao što su npr. dobavljači, klijenti, savetnici, trgovci i ostali poslovni partneri Doka Grupacije, uključujući i konkurente.

Kod zapošljavanja i napredovanja u službi, mi vodimo računa o svačijoj ravnopravnosti, tako da ne pravimo razlike na osnovu rase, porekla, pola, veroispovesti ili godina starosti.

Izvod iz politike preduzeća
Doka Grupacije.

Bezbednost, zdravlje i ekologija

Polažemo maksimalnu pažnju na bezbedne i zdrave uslove rada. Svaki pojedinac se obavezuje na razumno i održivo postupanje sa našim resursima.

Uslovi rada

Doka Grupacija ne toleriše radne uslove koji se kose sa internacionalnim zakonima i propisima. Isto to se očekuje i od poslovnih partnera Doka Grupacije.

Dečiji rad ili prinudni rad su zabranjeni u našim fabrikama, i činimo sve da se i u fabrikama naših partnera i dobavljača slično postupa.

Doka Grupacija u svim filijalama brine o primeni primerenog i pravičnog okvira plata i zarada. Poštujemo pravo naših zaposlenih na kolektivne ugovore u skladu sa zakonom ili sa važećim odn. ustaljenim običajima zemalja u kojima radimo.

Doka Grupacija polaže maksimalnu pažnju po pitanju bezbednosti na radu i preventivne zdravstvene zaštite. Realizacijom mnogih pojedinačnih projekata, Doka Grupacija se angažuje i više nego što to zahtevaju zakonski propisi, da svim zaposlenima pruži bezbedno i zdravo radno okruženje.

Zloupotreba alkohola i droge

Alkohol i ostale droge mogu snažno uticati na sposobnost zaposlenih da jasno razmišljaju i da efikasno i efektivno izvršavaju svoje zadatke. Oni smanjuju produktivnost – i što je mnogo važnije – mogu biti rizik po zaposlene Doka Grupacije i njihovo okruženje.

Zbog toga je svim zaposlenima Doka Grupacije strogo zabranjeno da u toku radnog vremena koriste droge, alkohol i ostale stimulativne supstance, osim ukoliko to nije medicinski indikivano.

Za Doka Grupaciju podrazumeva se angažovanje na polju ekologije, kao i obaveza poštovanja zakona o ekološkoj zaštiti čak i više od zvaničnih zahteva u pogledu održivog razvoja.

Ekološka zaštita i društvena odgovornost

Odgovorno postupanje sa našim prirodnim okruženjem je naš poseban interes. Doka Grupacija se zato zalaže za razumno i održivo ophođenje prema resursima, energiji i otpadu, te je zbog toga razvila ekološke, zdravstvene i bezbednosne smernice. Ove smernice su u skladu sa internacionalnim i nacionalnim zakonima i propisima ili čak prevazilaze njihove zahteve.

Svaki zaposleni mora da se pridržava ovih smernica radi njegove lične zaštite i zaštite našeg prirodnog okruženja. Svaki zaposleni sprovodi načelo održivosti kao sastavni deo kulture preduzeća.

Od svog postanka, Doka Grupacija se angažuje na društvenom planu. Doka Grupacija dokazuje društvenu odgovornost kroz podršku brojnih opšte korisnih projekata.

Dodatne informacije u vezi sa ekologijom i održivim razvojem možete da pronađete u izveštajima CSR (Corporate Social Responsibility) / izveštajima o održivosti odgovarajućih sektora Doka Grupacije.

Izvod iz politike preduzeća
Doka Grupacije.

Čuvanje poslovne tajne i zaštita svojine preduzeća

Osnovne odredbe

Svi zaposleni Doka Grupacije su dužni da čuvaju svojinu preduzeća i da u skladu sa propisima koriste resurse koji im budu stavljeni na raspolaganje.

Pod resursima preduzeća smatraju se sva proizvodna sredstva (između ostalog i informacije) koja se nalaze u vlasništvu kompanije. Ovde je reč o bitnim elementima poslovanja Doka Grupacije. Zbog toga su svi zaposleni obavezni, da čuvaju resurse od oštećenja i uništavanja, krađe, IT-štete, nedozvoljenih ili prevarnih modifikacija, neovlašćenog pristupa kao i neprimerenog korišćenja odn. objavljivanja.

Svojina preduzeća se bez izričitog odobrenja ne sme iznositi iz filijale preduzeća. Pored toga, resursi preduzeća se ne smeju koristiti u privatne svrhe osim ukoliko izričito nije drugačije ugovoreno.

Informacije o preduzeću

Doka Grupacija podržava slobodnu razmenu informacija i njihovo objavljivanje. Indiskrecija, zloupotreba ili uništavanje informacija o preduzeću mogu dovesti do nastanka znatne štete za Doka Grupaciju. Zato su poštovanje i zaštita poverljivih informacija najviši prioritet. Svi zaposleni Doka Grupacije su obavezni, da sa svim informacijama o preduzeću, sa kojima u toku obavljanja svoje delatnosti za Doka Grupaciju dođu u kontakt, postupaju sa posebnom pažnjom.

Pojam „informacije o preduzeću“ odnosi se na finansijske podatke, ugovore, korespondenciju, tehničke podatke itd., koji pripadaju Doka Grupaciji, bez obzira na formu ili medijum kojim se one obrađuju, prenose ili čuvaju.

Poverljive informacije su posebno:

- **Poslovne tajne i know-how**
- **Postojeći ili mogući patenti, autorska prava i robne marke/robni znaci**
- **Poslovne ideje, postupci, planovi i predlozi**
- **Podaci o kapacitetima i proizvodnji**
- **Marketinške strategije i prognoze obima poslovanja**
- **Informacije o klijentima**
- **Interni cenovnici**
- **Strategije preduzeća**
- **Planovi konstrukcija**
- **Podaci o dobavljačima**
- **Poslovne smernice**
- **Informacije o tehnologiji kao i istraživanju i razvoju**
- **Podaci o zaposlenima npr. o zapošljavanju, zdravstvenom stanju, obrazovanju i obuci**
- **Finansijski podaci**

U načelu, zaposleni Doka Grupacije obavezni su da obezbede da

- se informacije o preduzeću uvek čuvaju u skladu sa relevantnim zakonima kao i internim propisima i smernicama.
- se informacije o preduzeću koriste isključivo u date predviđene interne svrhe odn. da svaka drugačija upotreba (npr. objavljivanje) prethodno mora biti odobrena od strane pretpostavljenog.
- se u finansijske i knjigovodstvene podatke, račune, tehničke informacije itd. ne unose pogrešni ili podaci koji mogu dovesti do zablude.
- se ne vrši uništavanje informacija o preduzeću pre isteka utvrđenog roka za čuvanje odn. dok postoji mogućnost pravnog spora ili sprovođenja istražnih radnji.

Svi zaposleni su dužni da čuvaju resurse preduzeća i da ih koriste na propisan način.

Klasifikacija informacija o preduzeću

Osim informacija označenih kao „javne“ sve ostale informacije se smatraju internim i poverljivim. One su predviđene isključivo za internu upotrebu unutar Doka Grupacije i zbog toga, nije dozvoljeno ustupiti ih trećim licima bez posebnog odobrenja.

Autor informacija o preduzeću ili njegov pretpostavljeni su nadležni da klasifikuju informacije u skladu sa potrebnim nivoom zaštite (npr. natpisom, pečatom, ručnom zabeleškom, oznakom poverljivo u E-mail sistemu itd.). Informacije o preduzeću koje su označene kao „poverljive“ iziskuju posebno brižljivo postupanje. Na primer, takve informacije nije dozvoljeno čuvati na radnom mestu slobodno dostupne drugima.

Ukoliko je, u posebnim slučajevima, potrebno trećim licima van organizacije ustupiti informacije o preduzeću koje su označene kao poverljive, neophodno je – nakon odgovarajućeg odobrenja od strane autora odn. vlasnika informacije – u svakom slučaju zaključiti sporazum o čuvanju poslovne tajne pre nego što bilo koje poverljive informacije napuste okvire Doka Grupacije.

E-mail, intranet i internet

Aktivno korišćenje E-maila, intraneta i interneta su neophodni za odvijanje brze i ekonomične komunikacije. Ali, u slučaju eksternih konekcija za prenos podataka (E-mail, internet), javljaju se mnogi rizici koji u slučaju nestručnog korišćenja mogu naneti ozbiljnu štetu Doka Grupaciji. Da bi se ovi rizici sveli na minimum, neophodno je poštovati odgovarajuće interne smernice i propise u vezi E-mail, internet i intranet sistema kao i društvenih medija.

Posebno je potrebno voditi računa da se ne vrši download, kopiranje ili slanje bilo kakvog protivpravnog, klevetničkog, diskriminirajućeg, političkog ili pornografskog sadržaja, ili onog koji bi mogao da bude shvaćen i samo kao nepoželjan.

Iz bezbednosnih razloga je zabranjeno, da se podaci i dokumenti preduzeća obrađuju ili čuvaju na privatnim računarima ili IT uređajima koji nisu službeno pribavljeni preko preduzeća Doka Grupacije. Zaposleni su obavezni da se pridržavaju zakona o zaštiti podataka ili sličnih zakonskih propisa koji važe u odgovarajućim zemljama. Osim toga zaposleni su obavezni, da podatke koji su im povereni u okviru delatnosti koje obavljaju, prosleđuju samo uz izričiti nalog poslodavca i da čuvaju tajnost podataka kako za vreme tako i po prestanku radnog odnosa.

Obaveza čuvanja tajne

Za ispunjenje radnih zadataka, zaposlenima se na raspolaganju nalazi niz IT instrumenata i baza podataka, koje sadrže strogo poverljive informacije ("know-how") preduzeća, a koja se sastoje od trgovačkih, organizacionih i tehničkih informacija, te time predstavljaju intelektualnu svojinu Doka Grupacije odn. preduzeća u sastavu grupacije. Zaposleni su obavezni da "know-how" preduzeća čuvaju u strogoj tajnosti i da ga koriste isključivo u cilju ispunjenja zadataka.

Zabranjeno je prenošenje poverljivih informacija trećim licima, omogućavanje pristupa bazi poverljivih informacija trećim licima ili drugi način zloupotrebe, a to može dovesti do nastanka pravnih posledica. U vezi sa tim, preduzeće zadržava pravo da na osnovu zaštite podataka, vodi evidenciju o pristupu osetljivim programima i podacima uz pridržavanje zakona koji važe u dotičnoj državi.

Prenošenje i čuvanje podataka

Za odnošenje podataka o preduzeću na nosačima podataka (CD, memorijske kartice, prenosni hard diskovi itd.) ili na IT uređajima (npr. notebook) van prostorija preduzeća kao i kopiranje podataka o preduzeću na strane mreže (npr. internet) potrebno je odobrenje odgovarajućeg pretpostavljenog lica.

Zaposleni su obavezni da brižljivo čuvaju nosače podataka i IT uređaje. U vezi sa ovom temom pogledajte i radno uputstvo „Korišćenje IT“.

Zaštita intelektualne svojine

Intelektualna svojina Doka Grupacije nastaje npr. kroz izume, naučno-tehnički istraživački rad, razvoj proizvoda, razvoj novih tehnologija, sopstveni razvoj kompjuterskog softvera itd.

Zaštita intelektualne svojine se, zavisno od potrebe, obezbeđuje kroz registraciju odn. prijavu trgovačkih marki, патената, dizajna ili dodelom ekskluzivnih ili ne-ekskluzivnih licenci.

Svi zaposleni Doka Grupacije su obavezni da aktivno štite intelektualnu svojinu Doka Grupacije kao i da spreče da dođe do nedozvoljenog transfera znanja ("know-how") ka konkurentima ili drugim neovlašćenim trećim licima.

Konkretno voditi računa da

- nema širenja informacija o novim proizvodima pre nego što za to budu zavedeni patenti ili druga zaštitna prava ili bude odlučeno da će se od toga odustati.
- se ne razgovara o zaštićenim informacijama sa klijentima, dobavljačima ili konkurentima.
- budu potpisani sporazumi o čuvanju poslovne tajne, npr. pre nego što se započnu pregovori sa potencijalnim kooperantima.

Pored zaštite sopstvene intelektualne svojine Doka Grupacija poštuje intelektualnu svojinu drugih. Nedopušteno korišćenje tuđe intelektualne svojine može izazvati veliku štetu kako Doka Grupaciji tako i zaposlenima (npr. građansko pravne tužbe, novčane kazne itd.) i ni u kom slučaju se neće tolerisati.

Doka Grupacija očekuje da njena vlastita prava intelektualne svojine budu zaštićena kao i da se poštuju prava intelektualne svojine trećih lica.

Komunikacija

Eksterna komunikacija

Pozicija naših moćnih brendova i imidž Doka Grupacije na internacionalnim i regionalnim tržištima zavisi od sposobnosti odvijanja jedinstvene, poštene i profesionalne komunikacije sa eksternim trećim licima kao i medijima.

Mi imamo transparentnu, jasnu i ciljno vođenu komunikaciju sa našim klijentima, javnosti kao i sa domaćim licima i dobavljačima, čime obezbeđujemo brzu i uređenu razmenu informacija. Treba uvek da bude primetno da su zaposleni ponosni što istupaju kao „ambasadori“ Doka Grupacije i njenih moćnih brendova.

U načelu, eksternim trećim licima se na raspolaganje mogu staviti samo one informacije čije je objavljivanje izričito odobreno. Menadžment i po potrebi bord direktora donose odluku o sredstvima komunikacije koja će biti primenjena.

Precizna realizacija eksterne komunikacije generalno, kao i kontakt sa medijima u posebnim slučajevima, između ostalog, regulisani su u MS-priručniku pod tačkom „1.3.03. Eksterna komunikacija vezana za životnu sredinu“.

Komunikacija sa klijentima

Mi smo ubeđeni da iskren i pošten kontakt sa klijentima predstavlja jednu od naših najznačajnijih obaveza. Doka Grupaciju ne reprezentuju samo njeni proizvodi i usluge, već i jasna posvećenost iskrenom, poštenom i otvorenom postupanju sa klijentima i konkurentima na tržištu.

Trudimo se da naši klijenti dobiju najbolje proizvode i usluge u skladu sa njihovim zahtevima. Uzdamo se u prednosti naših proizvoda i usluga i brinemo o tome da naš marketinški materijal, oglasi, kao i ostali informativni materijal, daju poštenu i pravilnu sliku naših proizvoda i usluga. Ovo podrazumeva i to, da zaposleni Doka Grupacije svesno ne daju netačne izjave klijentima npr. u pogledu kvaliteta, karakteristika ili raspoloživosti proizvoda ili usluga.

Mi smo kompetentan i pouzdan partner našim klijentima sa kojima želimo trajne poslovne odnose.

Izvod iz politike preduzeća
Doka Grupacije.

Komunikacija sa dobavljačima

Doka Grupacija je povezana sa gustom mrežom poslovnih partnera i dobavljača. Njihovi poslovni odnosi se zasnivaju na međusobnom poverenju, imajuću u vidu interese obeju strana i načela poštenja. Sve odluke o nabavci se isključivo zasnivaju na razumnim faktorima kao što su kvalitet, rokovi, cena, usluga i pouzdanost, a lični interesi zaposlenih na to nemaju uticaja.

Doka Grupacija svoja očekivanja i zahteve dobavljačima prenosi kroz sredstva komunikacije na otvoren, pošten i iskren način. Da bi dobavljači mogli da realizuju velike zahteve, neophodna je aktivna saradnja. Kada se sa tim u vezi vrši razmena poverljivih informacija (npr. specifikacije proizvoda, postupak proizvodnje, kvalitativni aspekti itd.), neophodno je potpisivanje sporazuma o čuvanju poslovne tajne.

Saradnja sa sposobnim i kompetentnim dobavljačima za cilj ima trajno i pouzdano partnerstvo.

Izvod iz politike preduzeća
Doka Grupacije.

Kako eksterna tako i naša interna komunikacija prožete su principima otvorenosti, iskrenosti, transparentnosti i poštenja.

Komunikacija sa državnim organima

Komunikacija Doka Grupacije sa državnim organima je otvorena, iskrena i proaktivna. Cilj je stvaranje korektnog i čistog odnosa poverenja sa državnim organima.

U načelu, kontakti sa državnim organima se odvijaju preko lokalnog menadžmenta odn. za to ovlašćenih zaposlenih (npr. rutinska pitanja, bezbednosna pitanja, pitanja u vezi sa tekućim projektima itd.).

Pitanja državnih organa koja potencijalno mogu uticati odn. biti relevantna za celokupnu Doka Grupaciju ili za više od jedne države ili regiona, moraju se proslediti nadležnom organu menadžmenta na razmatranje odn. dalju obradu. Menadžment će se o postupanju po ovim pitanjima konsultovati sa odgovarajućim sektorima, kao i u slučaju tema koje se tiču šire javnosti sa odeljenjem za Corporate Legal & Public Affairs.

Budući da komunikacija sa državnim organima ponekad može biti dosta komplikovana, u slučaju nedoumica obratite se Vašem pretpostavljenom ili Compliance Officer-u.

Interna komunikacija

Zaposleni Doka Grupacije moraju poštovati principe otvorenosti, iskrenosti, transparentnosti i poštenja ne samo u eksternoj komunikaciji, već i u komunikaciji unutar preduzeća.

Interna komunikacija se odvija u preduzeću kako između pojedinih sektora preduzeća, tako i unutar različitih nivoa preduzeća.

Jasna i ciljno vođena interna komunikacija, uz podršku naših informacionih mreža, obezbeđuje brzu razmenu informacija, promptno kreiranje mišljenja, donošenje fundiranih odluka i konsekventnu realizaciju utvrđenih mera. Ona bitno doprinosi uobličavanju promena unutar preduzeća i pomaže da se zaposleni identifikuju sa preduzećem. Samo informisani zaposleni mogu da donose ispravne odluke odn. da donete odluke pravilno razumeju i realizuju.

Od naših zaposlenih očekujemo da korisne i neophodne informacije proaktivno prosleđuju drugim kolegama.

Precizna realizacija interne komunikacije (koji redovni komunikativni sastanci će biti održani i koji alati komunikacije će biti primenjeni) između ostalog, regulisana je u MS-priručniku pod tačkom „1.3.02 Interna komunikacija“.

**Od svih naših
zaposlenih očekujemo po-
šteno i uljudno postupanje
uz međusobno poštovanje.**

Izvod iz politike preduzeća
Doka Grupacije.

Korupcija

Osnovne odredbe

Korupcija je zloupotreba poverene moći. Mito, davanje povlašćenog položaja, korišćenje povlašćenog položaja, zabranjene intervencije ili drugi oblici korupcije, kao i šteta koja se time prouzrokuje širom sveta, predstavljaju ozbiljan faktor pravne, privredne i političke realnosti. Zbog toga se Doka Grupacija bori protiv svih oblika korupcije.

Sledeće odredbe odnose se na transakcije ili situacije, u koje su umešani zaposleni Doka Grupacije ili eksterna treća lica koja istupaju u ime Doka Grupacije.

Mito

Mito je oblik korupcije. Doka Grupacija pod mitom u smislu ovog kodeksa ponašanja podrazumeva nuđenje, predlaganje, obećavanje, obezbeđivanje, zahtevanje ili prihvatanje finansijskih ili drugih prednosti u korist ili od strane

- nosilaca službenih funkcija, činovnika ili drugih zaposlenih u javnom sektoru,
- političara, političkih partija odn. njihovih zastupnika ili
- ostalih eksternih trećih lica

sa namerom zaključivanja ili obezbeđivanja poslova odn. obezbeđivanja drugih nedozvoljenih prednosti pri poslovanju.

Doka Grupacija izričito zabranjuje svojim zaposlenima sve oblike mita, bez obzira na vrednost ili oblik (gotov novac, stvari uaturi itd.). Zaposleni, koji ovu zabranu ne budu poštovali, moraju da se suoče sa strogim disciplinskim i/ili građansko odn. krivično pravnim merama.

Ukoliko zaposleni Doka Grupacije budu izloženi pokušaju podmićivanja, odn. ukoliko postoji sumnja na neprimeren pokušaj vršenja uticaja od strane eksternih trećih lica, odmah stupiti u kontakt sa odgovarajućim pretpostavljenim licem ili odeljenjem za Corporate Legal & Public Affairs.

Pokloni, reprezentacija

Doka Grupacija zabranjuje nuđenje ili uzimanje poklona, pogodnosti reprezentacije ili ostala davanja, ukoliko se time utiče ili treba uticati na poslovanje na nedopušten i nemoralan način ili ukoliko se time samo stvara utisak vršenja nedopuštenog uticaja.

Kao deo napora Doka Grupacije u negovanju dobrih odnosa sa svojim poslovnim partnerima, zaposleni mogu povremeno da prihvataju ili nude poklone neznatne vrednosti ili pogodnosti reprezentacije (npr. poziv na poslovni ručak, uobičajeni reklamni materijal kao što su to hemijske olovke, kalendari itd.), sve dok se time ne namerava ili čak ne stvara utisak, vršenja uticaja na donošenje poslovnih odluka na nedopušten način.

Davanja u obliku gotovog novca ili nečeg takve prirode (npr. čekovi, doznake itd.) nikako nije dozvoljeno primati ili nuditi, čak ni kada je reč o neznatnim iznosima.

Načela iz ovog odeljka važe i za pitanja stvaranja poslovnih kontakata.

Doka Grupacija
se bori protiv svih
oblika korupcije.

Pranje novca

Lica ili organizacije koja su umešana u kriminalne aktivnosti (npr. trgovina narkoticima, mito, prevara, ucene itd.), često pokušavaju da „peru“ novac koji potiče od ovih aktivnosti, a kako bi ga sakrile od državnih organa ili predstavile kao legitimne prihode. U većini zemalja u svetu je pranje novca zakonom zabranjeno.

Doka Grupacija se obavezuje da će u potpunosti poštovati sve odredbe propisa o sprečavanju pranja novca. Iz tog razloga Doka Grupacija ulazi u poslovne odnose samo sa priznatim klijentima odn. ostalim poslovnim partnerima, koji posluju isključivo legitimno i čija sredstva potiču iz legalnih izvora finansiranja.

Zbog toga, svi sektori Doka Grupacije moraju da se pobrinu da nema novčanih tokova u vezi sa pranjem novca. U slučaju nedoumice, mora se sprovesti pažljiva provera, kako bi se pribavile što detaljnije informacije o poslovnom partneru. U slučaju sumnje ili naznaka da postoji pranje novca ili druge ilegalne aktivnosti poslovnog partnera, odmah stupiti u kontakt sa odeljenjem za Corporate Legal & Public Affairs.

Odnos sa državnim organima

U većini zemalja u svetu postoje strogi zakonski propisi u vezi sa primanjem poklona odn. podmićivanjem državnih organa.

Kao što je to prethodno već navedeno, zaposleni Doka Grupacije službenicima ili drugim zaposlenim licima u javnom sektoru ne smeju da predlažu, obećavaju ili obezbeđuju gotov novac – a posebno ne sa namerom da time dobiju povlašćeni tretman ili da utiču na donošenje odluka.

Politička davanja i političko angažovanje

Zabranjuju se donacije ili druga plaćanja političkim partijama, posredno ili neposredno. Kao apolitična organizacija, Doka Grupacija odbacuje bilo kakva plaćanja, u obliku novca ili stvari uaturi, političkim kandidatima, političkim partijama ili organizacijama, čije aktivnosti su usmerene na unapređenje interesa političkih partija ili političkih ideologija.

Zaposleni mogu lično da se politički angažuju, sve dok

- su ove lične političke aktivnosti legalne,
- se sve lične političke aktivnosti odvijaju van radnog vremena,
- se resursi Doka Grupacije ne koriste za lične političke aktivnosti,
- lične političke aktivnosti nemaju negativnog uticaja na Doka Grupaciju na bilo koji način.

Pravila konkurencije

Osnovne odredbe

Zakoni o zaštiti konkurencije, uključujući zakone o kartelima, služe cilju zaštite slobodne konkurencije. Doka Grupacija se obavezala na čvrstu, u skladu sa zakonima, poštenu i moralno besprekornu konkurentsku borbu. Mi brinemo da naša poslovna praksa, svuda gde poslujemo, bude u svakom pogledu usklađena sa pravom konkurencije.

Povrede internacionalnih ili nacionalnih propisa o zaštiti konkurencije mogu imati ozbiljne posledice kako za Doka Grupaciju tako i za zaposlene koji u tome učestvuju. One mogu da se protežu od novčanih kazni, preko građansko pravnih tužbi, pa sve do zahteva za naknadu štete od strane klijenata, konkurenata itd.

Ovo poglavlje ne može da pokrije važeće obimne propise o zaštiti konkurencije u postupanju sa klijentima, dobavljačima i konkurentima na tržištu. Zbog kompleksnosti materije i potencijalno negativnih posledica za slučaj nepropisnog ponašanja odn. kršenja zakona, u slučaju nedoumice, uvek – što pre – stupiti u kontakt sa odgovarajućim pretpostavljenim licem odn. odeljenjem za Corporate Legal & Public Affairs.

Nelojalna konkurencija

U skladu sa važećim pravnim propisima, zabranjene su sve mere konkurentske borbe korišćenjem nedopuštenih sredstava, a posebno

- dovođenje u zabludu (podaci kojima se vrši obmana u poslovnim odnosima kao npr. o karakteristikama proizvoda, poreklu, načinu proizvodnje, određivanju cene itd.),
- zloupotreba oznaka (npr. CE-znak na proizvodu uprkos tome što nije izvršena odgovarajuća sertifikacija, korišćenje tuđih zaštićenih robnih znakova itd.),
- radnje, koje su nelojalne ili suprotne dobrim običajima, npr. bojkot i diskriminacija, kršenje ugovora, narušavanje poverenja itd.

Ponašanje prema klijentima

Mi se ponašamo fer prema svim eksternim trećim licima, a u konkurentskoj borbi uzdamo se u prednosti naših proizvoda i usluga. Pri tom brinemo da naš marketinški materijal, oglasi, kao i ostali informativni materijal, daju poštenu i pravilnu sliku o našim proizvodima i uslugama.

Svakog od naših klijenata tretiramo pošteno i pravično kao i na način koji poštuje njegovu nezavisnost.

Sporazumi o ograničavanju konkurencije ili dogovori sa distributerima, trgovcima ili drugim klijentima, po pravilu su nezakoniti, posebno kada se klijent bavi daljom prodajom.

Pored toga, Doka Grupacija ni u kom slučaju neće iskorišćavati eventualni monopolski položaj na tržištu.

Ponašanje prema dobavljačima

Doka Grupacija odluke o nabavci donosi isključivo na osnovu kvaliteta, rokova i cena proizvoda odn. usluga kao i servisa ponuđača. Klijenti i dobavljači, koji su istovremeno i konkurenti, tretiraju se fer i ne smeju biti stavljeni u gori položaj.

Odatle proizilazi da Doka Grupacija sa dobavljačima ne sklapa dogovore prema kojima će se sa njima posloovati samo uz uslov da dobavljači proizvode ili usluge nabavljaju od Doka Grupacije.

Posvećeni smo poštenuj konkurentskej borbi, koja omogućava slobodan razvoj učesnika na tržištu.

Ponašanje prema konkurentima

Sa konkurentima se ne zaključuju nikakvi dogovori. Doka Grupacija ne ulazi u dogovore kojima se ograničava pravo konkurencije – posebno u pogledu cena, uslova, količine proizvodnje, podele klijenata ili tržišta itd. – bilo usmeno ili pismeno ili kroz konkludentne radnje. Isto se odnosi na dogovore sa konkurentima, da se sa određenim klijentima ili dobavljačima ne ulazi u poslove (bojkot, zabrana isporučivanja).

Informacije o tržištu se prikupljaju zakonitim sredstvima.

Doka Grupacija ne razmenjuje informacije o budućem određivanju visine cena sa konkurentima. Generalno, zaposleni Doka Grupacije, u kontaktima sa konkurentima ne smeju da razgovaraju o internim poslovima, npr.

- cenama i uslovima prodaje
- troškovima
- spiskovima zaliha
- planovima za proizvodnju
- prognozama tržišta
- ostalim poverljivim ili zaštićenim informacijama

Ugovori o osnivanju zajedničkih preduzeća (Joint Ventures) kao i saradnji između preduzeća (ugovori o kooperaciji) mogu da utiču na tržišnu konkurenciju, ukoliko se zaključuju sa (potencijalnim) konkurentskim preduzećima. Joint Ventures, kooperacije i spajanja preduzeća često imaju uticaja i izvan države u kojoj se formiraju – njihov legitimitet se zato mora razjasniti u odnosu na zakone datih pravnih sistema.

Zato se svi planirani projekti Joint Ventures, kooperacije i drugi zajednički sporazumi preduzeća moraju što pre razmotriti sa odeljenjem za Corporate Legal & Public Affairs, pošto i inače takvi ugovori prema statutu podležu odobrenju borda direktora.

Budući da je komparativna reklama dozvoljena samo u određenim uslovima, Doka Grupacija se načelno odriče toga. Eventualna poređenja sa konkurentskim proizvodima ili uslugama moraju uvek da budu urađena objektivno, pošteno, potpuno i istinito. Podaci i informacije koji se pri tom koriste moraju u svakom slučaju biti brižljivo proverene.

Uzdržavamo se od negativnih ili pogrđnih primedbi o konkurentima.

Kontrola izvoza

Osnovne odredbe

Mnoge vlade u svetu su donele propise kojima se ograničava izvoz roba i ustupanje tehnologije. Ovi propisi imaju više ciljeva:

- Ograničavanje konflikta širom sveta i sprečavanje nastanka novih konflikta.
- Zaštita bezbednosti država, na način kojim se terorističkim grupama i neprijateljski nastrojenim režimima uskraćuje pristup opremi za naoružavanje i tehnologijama za naoružavanje.
- Države i vlade štite svoju reputaciju, jer ne žele da ih etiketiraju kao dobavljače oružja i opreme za naoružavanje ili pomagače određenih režima.

Doka Grupacija postavila je i ove ciljeve kao svoju obavezu. Pored toga, kršenju propisa o kontroli izvoza, zaprečeno je visokim kaznama (uključujući tu i plenidbu i gubitak dobara, gubitak ostvarenog prihoda kao i uskraćivanje budućih dozvola za izvoz ili pojednostavljenog carinskog postupka) kao i znatnog gubitka reputacije.

Pridržavamo se propisa svih zemalja u kojima radimo, u pogledu ograničenja izvoza dobara, embarga i sankcija prema određenim državama ili pojedincima.

Kontrolisana dobra i proizvodi

Proizvodi na koje se primenjuju ograničenja izvoza, načelno se mogu podeliti u tri grupe:

- Vojna dobra: To su dobra koji služe za vojne svrhe i koja su tipično razvijena za takvu svrhu.
- Dual-Use dobra: To su dobra koja služe za civilnu upotrebu, ali se bez većeg napora mogu „zloupotrebiti“ u vojne ili druge zabranjene svrhe.
- Sankcionisana dobra: To su dobra koja se zbog embarga ili sankcija ne smeju izvoziti u određene zemlje. Najčešće je tu reč o dobrima koja služe za internu represiju (npr. ručno naoružanje i zaštitna oprema koju na primer može koristiti policija) ali i ona dobra koja su bitna za određene industrijske grane države pod sankcijama.

Da li neki proizvod podleže ograničenjima izvoza u skladu s ovim propisima, zavisi od karakteristika i tehničke strukture proizvoda.

Kontrolisana krajnja upotreba

Ukoliko neki proizvod zbog svojih specifičnih karakteristika ne podleže ograničenjima izvoza, izvoz se ipak može ograničiti ili zabraniti ako on treba da se koristi u određene zabranjene svrhe. Takva svrha postojace posebno u slučaju upotrebe u vezi sa oružjem za masovno uništenje i raketama nosačima oružja za masovno uništenje, kao i u slučaju upotrebe u vojne svrhe u zemljama koje se nalaze pod embargom u pogledu uvoza naoružanja.

U tom pogledu imamo u vidu sledeće aspekte:

Lica na crnim listama

Mnoge države su u okviru sankcija i embarga donele propise prema kojima se sa određenim licima (fizičkim ili pravnim) ne sme ulaziti u poslovne transakcije (takozvana lica na crnim listama).

Rizik od diverzija

Može se javiti slučaj, da (pravna ili fizička) lica, koja ne mogu da nabave određena dobra regularnim putem – na primer zato što određene dozvole za izvoz bivaju uskraćene, pribegnu manevrima zavaravanja i npr. odrede treća lica kao primaoca dobara ili ne dostave tačne informacije za izvozni posao. Niko se ne može zaštititi od toga da bude žrtva manevra zavaravanja.

Izvoz i ustupanje tehnologije i softvera

Slično kao roba i proizvodi, takođe i tehnologija (tj. informacije, nacrti, spisak delova, uputstva, na osnovu kojih je moguće proizvoditi neki produkt) i softver mogu predstavljati vojna dobra, Dual-Use dobra ili sankcionisana dobra. Kada je to slučaj, ustupanje takvih tehnologija i softvera ka inostranstvu se ograničava i to može zahtevati izdavanje dozvola.

Pre nego što ustupimo tehnologiju ili softver, mi proveravamo da li je ovo ustupanje dopušteno odn. da su izdate potrebne dozvole.

Sukob interesa

Doka Grupacija poštuje privatnost svojih zaposlenih i obično se ne interesuje za njihove lične poslove van radnog okruženja. I pored toga, svi zaposleni Doka Grupacije moraju da izbegavaju situacije u kojima bi moglo da dođe do nastanka sukoba ličnih ili porodičnih interesa sa interesima Doka Grupacije. Lični interesi ne smeju da utiču na sposobnost za donošenje poslovnih odluka naših zaposlenih.

U poslovnom životu do sukoba interesa obično dolazi kada lične aktivnosti zaposlenih ili njihovih članova najuže porodice (bračni partner, roditelji, deca ili druge osobe koje žive u istom domaćinstvu), dođu u konflikt sa poslovima preduzeća i time nastane sumnja u pogledu načina na koji se donose poslovne odluke i u pogledu integriteta donosioca odluke.

Primeri mogućih sukoba interesa:

- delatnost izvan Doka Grupacije, koja ugrožava ili bi mogla da ugrozi radni učinak kod Doka Grupacije,
- poslovi sa preduzećima ili fizičkim licima, kod kojih je vlasnik preduzeća ili direktni saugovarač bliski rođak,
- primanje poklona, pogodnosti reprezentacije itd.

Mnogi stvarni ili potencijalni sukobi interesa mogu se rešiti na prihvatljiv način, kako za zaposlene, tako i za preduzeće. U svakom slučaju je neophodno, postojeće ili moguće sukobe interesa, putem pisane prijave predočiti pretpostavljenom i registrovati ih u ličnom dosijeu.

Lični interesi ne smeju da utiču na poslovne odluke i postupke.

Postojeći ili mogući konflikti interesa moraju se pismeno prijaviti.

Poštovanje kodeksa ponašanja

Svi zaposleni Doka Grupacije su obavezni da poštuju kodeks ponašanja i u slučaju nedoumice da zatraže informacije.

Osnovne odredbe

Odgovornost svih zaposlenih Doka Grupacije, pored poštovanja zakona, internih smernica i propisa, jeste i poštovanje odredbi ovog kodeksa ponašanja. Ovo je bitno za dugoročan uspeh Doka Grupacije i zato se odnosi i na one situacije u kojima nije jednostavno poštovati ih.

Kada ste konfrontirani sa pitanjima ili situacijama, koje potpadaju pod sivu zonu i u kojima ni kodeks ponašanja ni interne smernice i propisi ne sadrže precizna uputstva za postupanje, postavite sebi ova pitanja:

- Da li je nameravana radnja legalna? Da li se od Vas zahteva nešto što bi po Vašem mišljenju moglo da bude pogrešno?
- Da li je situacija transparentna i razumljiva?
- Da li bih ja tako postupio i u prisustvu svog pretpostavljenog, članova visokog menadžmenta Doka Grupacije ili mojih kolega na poslu?
- Da li bi mi bilo neprijatno ako bi o mom postupku izveštavali mediji?

Kontakt osobe

Ukoliko i nakon podrobne procene ovih pitanja i dalje postoje sumnje o korektnom načinu postupanja, molimo Vas da se obratite sledećim licima:

- Vašem direktnom pretpostavljenom
- ostalim menadžerima Doka Grupacije
- Compliance Officer-u Doka Grupacije

Compliance Officer

Compliance Officer Doka Grupacije je odgovoran za

- uređivanje kodeksa ponašanja (npr. ažuriranje),
- davanje odgovora u vezi tumačenja kodeksa ponašanja u svakodnevnom poslovanju,
- izveštavanje borda direktora Doka Grupacije u vezi sa poštovanjem kodeksa ponašanja na nivou grupacije.

Molimo Vas da stupite u kontakt sa Compliance Officer-om, ako

- niste sigurni, kako da se ponašate u određenim poslovnim situacijama,
- verujete, da je kodeks ponašanja u konfliktu sa lokalnim zakonima odn. internim smernicama i propisima,
- imate predlog za poboljšanje kodeksa ponašanja.

Kontakt informacije Compliance Officer-a možete pronaći preko internih medija za komunikaciju unutar Doka Grupacije, na lokalnim obaveštenjima, tablama itd., ili se možete raspitati u sektoru za Human Resources.

Prijavljivanje nepropisnog ponašanja

Kada sumnjate da postoji ili ustanovite nepropisno ponašanje, imate obavezu da to odmah prijavite.

Prijava se tretira kao apsolutno poverljiva.

Moguće je da se javi situacija, da zaposleni Doka Grupacije sumnjaju da postoji ili ustanove povredu odredbi kodeksa ponašanja, drugih internih smernica i propisa, ili da je došlo do kršenja zakonskih propisa. Takvo nepropisno ponašanje može imati ozbiljne negativne konsekvence po poslovanje i/ili reputaciju Doka Grupacije i zato se neće tolerisati.

Kada zaposleni Doka Grupacije sumnjaju ili ustanove da postoji neko nepropisno ponašanje, obavezni su da to odmah prijave, jer zatvaranje očiju i gledanje u drugu stranu predstavlja oblik saučesništva u nemoralnom ponašanju.

Direktno pretpostavljeni je obično najbolja kontakt osoba kada zaposleni u određenoj situaciji nije siguran šta bi on/ona trebalo da učini. Osim toga, zaposleni se mogu obratiti i nekom drugom **menadžeru** Doka Grupacije, zaposlenom u sektoru **Human Resources, savetu preduzeća** ili **Compliance Officer-u**.

Pored ovih internih kontakata, Doka Grupacija ima ugovor sa nezavisnim eksternim provajderom, kod koga postoji takozvani Doka Group Ethics Line kanal komunikacije. On služi za prijavljivanje nepropisnog ponašanja za koje postoje dokazi ili na koje se sumnja.

Sve prijave prosleđene preko Doka Group Ethics Line tretiraju se kao poverljive i pažljivo se sprovodi istraga prema utvrđenom postupku.

Da bi istražni postupak bio lakše sproveden, preporučljivo je da se zaposleni identifikuju kada dostavljaju prijavu. Međutim, postoji i mogućnost potpuno anonimne predaje prijave. Dodatne informacije o Ethics Line kanalu za komunikaciju takođe možete pronaći preko internih medija za komunikaciju unutar Doka Grupacije, na lokalnim obaveštenjima, tablama itd., ili se možete raspitati u sektoru za Human Resources.

Doka Grupacija ovim izjavljuje da u cilju unapređenja otvorene i iskrene komunikacije, po zaposlene koji izvrše prijavu povreda zakona, kodeksa ponašanja ili drugih internih smernica i propisa, a na koje sumnjaju ili za koje imaju dokaze, neće biti nikakvih negativnih posledica bilo koje vrste.

Ovo takođe važi i za druga lica koja stave na raspolaganje važne informacije u cilju razjašnjavanja takvog nepropisnog ponašanja. Mi garantujemo da će sve primljene prijave biti tretirane poverljivo i da će veoma pažljivo biti sprovedena istraga prema utvrđenom postupku.

Doka Grupacija izričito zadržava pravo preduzimanja disciplinskih mera protiv zaposlenih koji svesno čine lažne optužbe.

